

HEEMKRING JAAR

Geachte Heer Burgemeester, geachte schepenen, geachte toehoorders.

50 jaar geleden werd in dit gemeentehuis, onder impuls van Dhr. Luc Versluys – “de meester” zoals wij zeggen- de Heemkundige Kring opgericht. Vermoedelijk vergaderden ze in deze zaal. Een man die er toen bij was en die nog steeds deel uitmaakt van de algemene vergadering van onze kring is dhr. John Van Essche

Hoeilaart schreef zich daarmee in in een tendens begonnen in de 19e eeuw met kringen die historisch onderzoek wijdden aan een ruime streek (bvb. la Société d’Emulation de Bruges”) en die in het interbellum van de vorige eeuw navolging kreeg met kringen die een steeds beperkter onderzoeksgebied afbakenden. Hoeilaart was daarmee niet bij de voorlopers, maar evenmin bij de achterblijvers. Momenteel zijn er trouwens nog steeds fusiegemeenten die geen heemkundige kring hebben.

De drang om het dorp, de streek te kennen is eigen aan de meeste mensen, toch is het opmerkelijk dat in ons land het aantal kringen (en dan vooral dorps gebonden kringen) erg hoog is. In buurland Nederland en Frankrijk is dat veel minder het geval. Daar verzamelen mensen zich veeleer achter een of ander specifiek project, momenteel dikwijls in de monumentenzorg of rond plaatselijke folklore. Het woord “Heem” heeft trouwens niet onmiddellijk een equivalent in het Frans, waar men eerder van “Connaissance du Terroir” spreekt. Anderzijds is het wel zo dat het Vlaams Cultuurbeleid dit zo typische woord de laatste jaren wil weggommen. Op Vlaams niveau spreekt men nu eerder van “erfgoed”

Hoe komt het toch dat deze lokale gebondenheid in ons land – zowel in Vlaanderen als in Wallonië - zo sterk aanwezig is. Een erfenis van

de Middeleeuwen ? In dat geval zou de lokale heemkunde even sterk aanwezig moeten zijn in onze buurlanden. Zou het misschien kunnen dat onze identificatie met het hogere nationale niveau problematisch is en we daarom vertrekken vanuit onze kerktoren ?

De personen die de kring oprichtten, begonnen met het materiaal dat toen ter beschikking was. Hun ambitie was in de eerste plaats een Heemkundig Museum in te richten. Ze zijn daarin ook geslaagd. Thans is zo'n plaatselijk museum eerder achterhaald, ook al omdat er voor de plaatselijke bevolking te weinig vernieuwing in zit terwijl het voor de buitenstaanders dikwijls moeilijk te begrijpen valt zonder bijkomende uitleg van een gids. Een van de oprichters, onderwijzer Renis, die zijn "Geschiedenis van Hoeilaart" op zijn actief had, overleed kort na de oprichting

In het eerste decennium werden bovendien verschillende muzikale concerten en concertjes, vaak in samenwerking met andere verenigingen georganiseerd. Begin van de jaren '70 werd er gewerkt rond de viering van 100 jaar kerk. Het succes van deze tentoonstelling maakte dat dit soort activiteiten erg in de belangstelling zou komen te staan in het verdere leven van de kring. In totaal een dertigtal kleine en grote tentoonstellingen, naast andere waaraan de kring zijn medewerking verleende.

Een ander ankerpunt in onze werking is de samenwerking geweest met "De Beierij van IJse" in de vorm van een gemeenschappelijke publicatie "Zoniën", ze bestaat sinds 1977. Op die manier werd aan verschillende mensen de kans gegeven om gebeurtenissen uit het verre of nabije verleden vast te leggen. Het is duidelijk dat de meeste artikels uit ons tijdschrift niet zouden verschenen zijn zonder Zoniën.

Een derde aandachtspunt is sinds geruime tijd het bewaren en inventarisatie van het archief, eerst vooral het gemeentearchief,

daarna ook archief van verenigingen, soms van personen en recentelijk vooral het fotoarchief, mede mogelijk gemaakt door de enorme capaciteit die digitale opslag biedt.

Waar de kring allicht tekort schoot is het vastleggen van de mondelinge overlevering. Bij andere kringen is dit meer aan bod gekomen.

Verder heeft de kring ook enkele publicaties verzorgd of mede mogelijk gemaakt. De inventarissen van Burgerlijke Stand, Parochieregisters en bevolkingsregisters maakt dat het zoeken in deze volumineuze archieven vlotter verloopt en ook vollediger. “Gezond achter Glas” en “De luister van Groenendaal” zijn publicaties die twee prominente aspecten van onze plaatselijke heemkunde en geschiedenis belichten: de druiventeelt in de vorige eeuw en de Groenendaalse mystiek uit de 14e eeuw. Andere brochures waren kleiner van omvang (Neostijlen) of aangebracht door de auteur zelf: in casu Dr Van Orshoven met zijn Hoeilaartse grammatica en zijn geschiedenis van de familie Vandervaeren en waaraan hij er vandaag nog eentje toevoegt. Ik vermeld ook nog Dr. Yves Goffin die sinds 25 jaar het lot van de Groenendaalsite ter harte neemt.

In elk geval is onze kring erin geslaagd – dacht ik toch - door inventarisatie, publicaties en tentoonstellingen onze Hoeilanders een ruimer inzicht te geven op wat zich op deze 2000 ha en de onmiddellijke omgeving ervan (bvb het Zoniënwoud) afgespeeld heeft. Bvb. wat Groenendaal betreft is het duidelijk dat het bovenlokaal belang van de mystieke schrijvers die er gewerkt hebben doorgedrongen is bij de meeste Hoeilanders.

Onze bestuursploeg bestaat vandaag uit 10 man. Ik wil onze bestuurders bij deze danken: André, Beatrijs, Bob, Caroline, David, Frieda, Greta, Lou en Stefaan. Allen helpen ze met hun eigen

mogelijkheden mee aan het bekendmaken van de geschiedenis en heemkunde van ons dorp. De meesten zijn de kaap van de 50 gepasseerd. Indien men wil dat de kring ook de volgende kaap van 50 haalt en een eeuwelinge wordt, zal verdere verjonging nodig zijn.